

Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

🏠 (/) > Trafik og transport - Videnskab - Teknik (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Danmarks Jernbanemiljøer

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/doedt-skib>)

Mest læste artikler

Danmarks Jernbanemiljøer

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1001

Del artikel: **f**

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php>)

u=<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/danmarks-jernbanemiljoer>

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/trafik-og-transport-

videnskab-

teknik/danmarks-

jernbanemiljoer) **t**

([https://twitter.com/home?](https://twitter.com/home?status=)

status=. Aktiviteten kan

ses på

[https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/danmarks-jernbanemiljoer)

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/trafik-og-transport-

videnskab-

teknik/danmarks-

jernbanemiljoer) **i**

([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle)

mini=true&url=[https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/danmarks-jernbanemiljoer)

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/trafik-og-transport-

videnskab-

teknik/danmarks-

jernbanemiljoer&title=)

Lige nu | dag 7 dage 28 dage

Golden Days 2022: Queens
(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/golden-days-2022-queens>)

TV-tips, uge 31, 2021
(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/tv-tips/tv-tips-uge-31-2021>)

Anna fra Rudkøbing
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/boerne-og-ungdomsboeger/anna-fra-rudkoebing>)

Museumsnumre 5: Biblen
(<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/museumsnumre/museumsnumre-5-biblen>)

THE WORLD WAR II TRIVIA GAME
(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/the-world-war-ii-trivia-game>)

Dansk Bibliotekshistorie 1-2
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/diverse-84/dansk-bibliotekshistorie-1-2>)

Dikter, journalist og oplysningspioner
(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/dikter-journalist-og-oplysningspioner>)

René Schrøder Christensen, Lars Bjarke Christensen

Danmarks Jernbanemiljøer: Spor af jernbanens fysiske kulturarv

Syddansk Universitetsforlag, 288 sider illustreret. 300 kr.

Af Kresten Sæe

Jernbanen som fysisk kulturarv

Det danske landskab er med befolkningstætheden, den intensive bebyggelse og land- og skovbrugsudnyttelse i meget udstrakt grad gennem landets tusindårige historie omdannet fra natur til et menneskeskabt kulturlandskab.

En vigtig faktor her har både kultur- og trafikhistorisk været jernbanen, der i høj grad har sat sit præg på geografien. Et af de mest tydelige eksempler er infrastrukturen og de dertil knyttede faciliteter og konstruktioner.

Her har jernbanerne sat et tydeligt aftryk. Ikke blot i form af skinner men også stationer, broer, gennemskæringer, dæmninger og overførsler. Yderligere til kommer boliger, havneanlæg og hele bydele og landsbyer i form af stationsbyer, der voksede op som følge af jernbanernes linjeføring.

I dag er mange sidebaner fra jernbanens guldalder for længst lukket ned, men landet over kan man stadig finde miljøer og tydelige spor i landskabet fra disse og jernbaner, som enten stadig er i brug, ligger smuldrende hen eller anvendes til helt andre ting.

En del stationsbygninger og broer er fredede, men generelt ligger de fleste spor, miljøer og bygninger ubeskyttet og sårbare i forhold til en fremtidig bevaringshorisont.

Indhold og opbygning

Bogen er - efter et indledende afsnit - opdelt i fem hovedkapitler med hver sine tilknyttede underkapitler, hvor læseren i tekst og farvefotos præsenteres for en række udvalgte temaer i jernbanens fysiske kulturarv gennem de sidste 175 år. Dette være sig ting, bygninger og konstruktioner, hvoraf noget endnu er bevaret og i funktion, noget der er truet, og andet der er forsvundet som følge af den teknologiske eller den generelle samfundsmæssige udvikling.

Rødvig Station i Østsjælland. Den nedlagte station og de rustne spor glider langsomt tilbage i naturen. Foto Flemming Wedell

Hovedkapitlerne er:

Jernbanemiljøer med byerne langs jernbanen, stationer – både gamle og nyere, stationsmiljøer med bygninger som jernbanehoteller og faciliteter og spor i landskabet i form af linjeføringer med broer m.v. der nu fx fungerer som naturstier og cykelruter.

Jernbanen som system med sporanlæg med sidefaciliteter fx læsseramper, tunneler, signaler, havnemiljøer, vandtårne og andre markante bygninger. Hertil kommer nærbilleder af skinner og sveller, som enten er taget af brug og ligger hen eller stadig er i funktion. Ja endog retrerede bygninger og såmænd også hestestalde fra den svundne tid, hvor også disse trækdyr havde funktioner ved jernbanen.

Derudover rummer bogen her også en række smukke arkitektoniske partier fra store og små stationer, signalposter og havne landet over. Den historiske fordeling af fx bygninger ligger fra nogle af de første stationer helt op til fx Køge Nords fascinerende futuristiske fremtræden fra 2019. Hertil kommer en række bro- og tunnelkonstruktioner gennem landskaber og bymiljøer.

Jernbanens virksomhed udbygger som hovedkapitel med fx pakhus, læsseramper og godsfaciliteter.

Her er også kerneydelsen af i dag - passagertransporten - placeret med et væld af partier og faciliteter fra perroner og smukke interiører fra stationsbygninger og gamle og nyere banegårde.

Heller ikke jernbanernes administrationsbygninger, skoler, funktionærboliger og kontorer er gået fotografens linse forbi.

Her som overalt i bogen frister et mylder af smukke farvefotos læseren videre i bogen fremstilling.

I dette hovedafsnit ses også et underkapitel om militære jernbanefaciliteter fx jernbanebroerne ved Langå, der blev saboteret i 1943, sporanlæggene ved Vestvolden og bunkerne ved fx Oddesund broen og Tønder.

Jernbane som Industri beskæftiger sig med jernbanernes egne faciliteter og bygninger i forhold til vedligehold af fx spor og rullende materiel. Det være sig i form af fx remiser, centralværksteder og drejeskiver. Hertil følger sig så en række indslag fra historisk jernbanerelateret dansk industri fx Lokomotivfabrikken Frichs, Thomas B. Thrige, Nakskov skibsværft og Scania i Randers.

Endelig afsluttes bogen med et spændende hovedkapitel med - **Jernbanens fysiske efterliv** - om partier og bygninger, som nu ikke længere bare nu er fysisk historie, men også har fået et efterliv i form af en helt ny funktion. Her omtales og afbildes også en række mindsteder for begivenheder og omkomne i forbindelse med jernbanen fx under besættelsen eller ved danske jernbanekatastrofer gennem historien.

Et sidste underkapitel i Jernbanens fysiske efterliv afbilder og omtaler forladte bygninger i smuldrende forfald, overgroede jernbanespor og ubenyttede stationsbygninger, der nu er erstattet af trinbrætter.

Dette underkapitel rummer dog også en række mere opløftende eksempler i form af bygninger, der har fået nyt liv og indhold: Værkstedet i Nyborg der er blevet til destilleri, bar og restaurant, remisen i Brande, der er blevet kulturcenter og Centralværkstedet i Aarhus, der nu også indgår i byens kulturelle miljø.

Bogen afsluttes med en omfattende liste over anvendt litteratur og navne- og stedregistre.

Køge Nord Station fra 2019 giver med sin futuristiske sansning af fart og udvikling jernbanens linjeføring over Ringsted et skub ud i fremtiden. Foto Flemming Wedell

Konklusion og målgruppe

Bogen har foruden en faglig fin og dækkende fremstilling stor force i de mange fremragende farvefotos, som fremtræder både indbydende og illustrative i dansk sommervej.

Fotografen er Flemming Wedell, som står for disse optagelser over en årrække. Wedell har ikke bare formået at finde spændende motiver, men også fundet fine fototekniske vinkler, der virkelig gør sig i bogens helhed.

En helhed hvor også samspillet med tekstidens faglighed med fint tilpassede udtømmende baggrundsplysninger gør sit til, at man hele tiden fristes til at vende bladet for at se næste indslag.

En diminutiv anke er dog her manglende billedhenvisning, idet det ind imellem kan det være svært at se, hvilket foto teksten henviser til.

Min samlede vurdering munder derfor ud i et indtryk af virkelig fint værk, der på fornem vis både sanser og forener jernbanehistorie med såvel bygnings- som landskabskultur. Yderligere skal forfatterne herfra have ros for at have gjort sig umage med en fin topografisk spredning med eksempler fra åsteder landet over.

Målgruppen skal primært findes blandt videregående jernbanehistorisk interesserede. Men landskabs- og arkitekturinteresserede kikker sikkert gerne med over skulderne.

[Historie-online.dk, den 29. juni 2022]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/doedt-skib>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

STRUERS SØFARTSBOG

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/struers-soefartsbog>)

FALCK 1906 - 2006

(<https://www.historie-online.dk/boger/falck-1906-2006>)

OLIEKRISEN

[online.dk/boger/oliekrisen](https://www.historie-online.dk/boger/oliekrisen))

Ragnarock udstiller TV-2s lydstudie

Museet Ragnarock har flyttet TV-2s lydstudie til Roskilde

(<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/udstillinger-3-3/ragnarock-udstiller-tv-2s-lydstudie>) (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/indhold+ovrigt-52-52-52-52>)

September. Très Riches Heures du Duc de Berry

Erik Ingemann Sørensen fortæller om september måneds billede i tidebogen

52/september-trs-riches-heures-du-duc-de-berry) (<https://www.historie-online.dk/nyheder-og-aktiviteter-2-2/cyklar-og-modeljernbane-paa-museet>)

Cyklar og modeljernbane på museet

Danmarks Tekniske Museum har både udstilling om cykler og modeljernbanetræf

aktiviteter-2-2/cyklar-og-modeljernbane-paa-museet) (<https://www.historie-online.dk/temaer-9/artikler-51-51/indhold+ovrigt-52-52-52-52>)

Museumsnumre 5: Biblen

Ole Mortensøn fortæller om den store bog